

leiderdorp

Samenwerken aan welzijn

Richting en houvast

17 november 2017

Het organiseren van welzijn

Het afgelopen jaar hebben we met veel inwoners en maatschappelijke partners gesproken. Hiermee hebben we informatie opgehaald voor de Sociale Agenda 2017-2021. In deze Sociale Agenda staan doelstellingen die we samen met organisaties, professionals, inwoners én de gemeente op het gebied van het sociale domein willen realiseren. Eén van de doelstellingen is dat we (onnodige) dure ondersteuning willen voorkomen. Welzijn speelt daarbij een belangrijke rol omdat het preventief werkt. Maar wat is welzijn precies? Wat ons betreft is welzijn niet in een vastomlijnde definitie te gieten. Welzijn gaat over geluk, welzijn is voor iedereen anders en door de persoon zelf te bepalen. Het gaat over meedoen, gezien, gehoord en erkend worden, er toe doen, over kansen, zingeving, leuke activiteiten, over leefbaarheid en cohesie. Welzijn zorgt er voor dat iedereen meedoet en er toe doet. Dat mensen elkaar kennen en helpen als dat nodig is.

Met deze notitie geven we richting en houvast om onze visie op welzijn met partners en inwoners verder uit te werken.

Onze droom en vraag

We dromen van een dorp waarin iedereen meedoet en ertoe doet ongeacht achtergrond, inkomen of beperking. Dat mensen in staat zijn hun verantwoordelijkheden (klein of groot) te dragen en dat ze zich vrij voelen om daar hulp bij te vragen als dat nodig is. Een dorp waar mensen zichzelf kunnen zijn, elkaar helpen. Waarin iedereen de mogelijkheid heeft om zijn of haar leven in te richten met gezin, familie en vrienden. En waar het prettige en veilig leven is. Samen zorgen we voor een *prettige,*

veilige, en rechtvaardige samenleving. Wij (als gemeente) hebben een belangrijke taak om hierin te faciliteren, maar ook om daar op toe te zien.

We zetten in op een verschuiving in onze rol als overheid. We bewegen van leidend en zorgend naar faciliterend en ondersteunend. Inwoners en professionals zorgen samen voor een helpende hand als er problemen zijn.

Het vraagstuk

De wijze waarop we welzijnswerk nu georganiseerd hebben, past niet langer bij een veranderende samenleving. We werken aan een inclusieve samenleving. Hierbij is de belangrijkste vraag hoe we dit zo organiseren dat we het complete welzijn in Leiderdorp bevorderen zodat het bijdraagt aan het welzijn elke unieke inwoner. De doelen in de Sociale Agenda vormen daarbij een belangrijk houvast.

Organisatorisch is het de grootste uitdaging om van losse financieringsstromen en opdrachten te bewegen naar een samenhangend, aanvullend en versterkende manier van werken. We willen 'ontschotten' en zoeken naar antwoord op de vraag hoe we het welzijn van onze inwoners bevorderen door zorg, werk en inkomen, participatie en vrijetijdsbesteding zoals sport en cultuur te verbinden. Wij, (als gemeente), professionals én inwoners hebben dus een *inhoudelijke opgave* maar ook een '*organiseervraagstuk*'.

We zoeken een samenwerkingspartner die onze visie deelt en met passende en gedurfde oplossingen durft te komen.

Van spelverdeler naar opdrachtgever

Vaak zijn wij als gemeente niet de deskundigen, maar we bepalen nu wel, als het ware als spelverdeler, wat er in het sociale domein wordt ingezet. Dat geldt ook voor welzijn: we verstrekken de opdrachten en financieren losse activiteiten. We financieren veel organisaties apart waardoor de samenhang niet optimaal is en aanbod- en doelgroepengericht gewerkt wordt. Het is moeilijk te monitoren wat de effecten zijn. Ook sturing op de afzonderlijke organisaties is lastig. Dit willen we veranderen. In de toekomst heeft onze rol betrekking op 'de opdracht' en de relatie tussen de verschillende maatschappelijke opgaven. We willen niet langer allemaal opzichzelfstaande opdrachten verstrekken en organisaties apart financieren. We willen opdrachtgever en samenwerkingspartner zijn. We geven daarbij ruimte voor nieuwe manieren van denken en doen. Als we dat niet doen willen we dat partners ons daarop aanspreken.

Richting en houvast

Om ruimte te kunnen geven is houvast nodig. De visie, uitgangspunten en doelen verwoord in de Sociale Agenda Leiderdorp 2017-2021 vormen een belangrijk kader in het welzijnsvraagstuk. Dit geeft helderheid over de bedoeling en de verwachtingen. We noemen ze hier kort en vullen ze aan met leidende principes¹.

Uitgangspunten

De uitgangspunten die we hanteren zijn afkomstig uit eerdere beleidsdocumenten. We hebben in de *Sociale Agenda* drie uitgangspunten geformuleerd:

1. Eigen verantwoordelijkheid, eigen regie
2. We werken in samenhang
3. We gaan uit van het resultaat en doen wat nodig is.

Daarnaast hebben we de 8 "kaders" uit de *Maatschappelijke Structuur Visie*:

1. We stellen de participatie van onze inwoners in de samenleving voorop.
2. We delen de verantwoordelijkheid met de inwoners en onze maatschappelijke partners en vormen een netwerk.
3. We zorgen ervoor dat de uitvoering van ons beleid passend is en zo dichtbij mogelijk georganiseerd.
4. We werken samen met partners aan gemeentelijke vraagstukken
5. We werken vraaggericht
6. We sturen op kwaliteit
7. We zijn een aanvulling op de inzet van inwoners en organisaties zelf
8. We maken keuzes die ten goede komen aan het behouden of versterken van het prettige leefklimaat in onze gemeente.

Op basis van de uitgangspunten is het logisch om te kiezen voor één partner.

---

¹ Kaders uit wet- en regelgeving en financiële kaders zijn er ook. En zullen in elke situatie gewogen moeten worden.

We zetten in op een beweging

En die beweging is

- van speciaal naar normaal;
- van beperking naar talent;
- van systeemwereld naar leefwereld;
- van reactief naar proactief;
- van ontvangen naar wederkerigheid;
- van probleem naar persoon;
- van zelfredzaamheid naar samenredzaamheid.

Het bevorderen van deze beweging staat centraal. Het denken en werken is een proces en dat vraagt in elke specifieke situatie duiding. Draagt wat we doen bij aan de beweging? Of wat kunnen we nu doen om deze beweging te stimuleren? We verwachten van onze partner(s) dat ze ons en elkaar scherp houden op deze vragen. Dat is belangrijk, want we kiezen voor initiatieven en werkwijzen die passen in deze beweging.

Leidende principes

Een proces als dit, waarin we nieuwe wegen bewandelen en onzekerheden omarmen, vraagt om houvast. Dit vinden we niet meer in oude structuren, maar in waarden of wat wij noemen, leidende principes. Deze principes vragen steeds weer duiding in een unieke situatie. Onderstaande verduidelijking is een uitnodiging tot het echte gesprek.

Welzijn is van inwoners: het gevoel van welzijn en welbevinden is persoonlijk. Elke inwoner is uniek. Uitgangspunt is dat een inwoner zelf verantwoordelijk is voor zijn of haar eigen welzijn. Soms is ondersteuning nodig. Die ondersteuning is gericht op de behoefte en energie van de

inwoner zelf. Wat kunnen inwoners, buurten en wijken zelf of met elkaar? En waar is dan (tijdelijk) professionele ondersteuning of facilitering in nodig? En ook dan gaan we uit van de eigen vraag van die ene inwoner, buurt of wijk. Praten we met elkaar in plaats van over elkaar. We bewegen hiermee van overheid en organisatie naar samenleving.

Voorkomen is beter dan genezen: tijdig signaleren en tijdig passende ondersteuning bieden vinden we belangrijk. Ondersteuning is zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Het liefst vormen we een samenleving waarin het mogelijk is dat sommige problemen niet meer ontstaan.

Doen wat nodig is: bij alles wat we doen stellen we de vraag of we bijdragen aan het bevorderen en vergroten van welbevinden van die ene inwoner. We stellen de vraag 'wat helpt?' en gaan niet uit van wat hoort of wat er beschikbaar is aan aanbod. Doen wat nodig is staat niet tegenover wet- en regelgeving of financiële kaders. Een professionele afweging betekent zoeken naar ruimte met deze kaders als hulpmiddel.

Van oplossing naar oplossend vermogen: de inwoner is eigenaar van de vraag die hij of zij heeft en het begin van de oplossing. We faciliteren het oplossend vermogen, in plaats van de oplossing naar ons toe te trekken. Daarbij zijn we gericht op het verbinden van inwoners onderling.

Stimuleren van wederkerigheid: welke hulp ontvangt, doet ook iets terug. Iedereen heeft talenten en mogelijkheden om iets terug te doen voor een ander. Kwetsbare en zelfredzame inwoners. Door iemand te vragen iets terug te doen, zetten we de waarde van iemand in de samenleving centraal. Dat vergroot het zelfvertrouwen en maakt minder kwetsbaar. Dit gebeurt idealiter tussen inwoners onderling.

Wat we verwachten van samenwerking?

Vanuit de beweging hebben we een aantal wensen geformuleerd, die specifiek van toepassing zijn op samenwerking.

Samen leren en ontwikkelen: we slaan onbekende wegen in. We durven het aan om nieuwe manieren van denken en doen te verkennen en we zoeken commitment in deze zoektocht. We willen samen leren en ontwikkelen in de praktijk. We verwachten dat onze partners in het sociaal domein verantwoordelijkheid nemen en aangeven wat zij nodig hebben om deze zoektocht met ons aan te gaan.

We zoeken één samenwerkingspartner: hiermee bedoelen we niet één organisatie, maar een constructie, *herkenbaar als één partij* voor Leiderdorpse inwoners, waarin benodigde expertise wordt gebundeld, wordt samengewerkt en waar de inwoner centraal staat in plaats van het organisatiebelang. Daarmee zeggen we ook dat we één financieringsstroom willen organiseren. En dat we ons willen richten op het 'monitoren' van effecten en resultaten in plaats van het organiseren van activiteiten.

Van organisatie naar organiseren: om onze doelen te realiseren zijn professionals onmisbaar. Vakbekwame mensen die werken in en met de samenleving, met een duidelijk doel voor ogen. Zij zijn als het ware in dienst van de samenleving. Het zijn mensen met talenten, vaardigheden, kennis, passie en ideeën. Hoe kunnen zij zich steeds weer zo ontwikkelen dat zij bijdragen aan het welbevinden van onze inwoners? En wat is daarvoor nodig? We willen dat er rondom het vraagstuk van een inwoner oplossingen worden georganiseerd los van organisatiebelangen.

Belangrijke voorwaarden in de organisatievorm zijn te omschrijven als:

- *flexibel en duurzaam:* we leven in een snel veranderende wereld. Dat vraagt flexibiliteit, wendbaarheid, gevoel voor trends en het vermogen daarop te reageren. Tegelijkertijd moet de organisatievorm wel voldoende stabiel en duurzaam zijn.
- *doelmatig:* activiteiten, initiatieven en organisatievorm dragen bij aan de doelen die gesteld zijn in de Sociale Agenda en daarmee het welzijn van onze inwoners.
- *efficiënt:* de vorm draagt bij aan een efficiënte, effectieve en integrale uitvoering van activiteiten en initiatieven die het welzijn van onze inwoners bevorderen of vergroten. Belangrijke gedachte hierbij is dat efficiency ook te maken heeft met verantwoordelijkheid: geld van de gemeente is geld van inwoners.
- *dichtbij inwoners:* we zoeken een vorm die aansluit op lokale behoeften. Dus waar heel duidelijk invulling wordt gegeven aan het ophalen van die vraag, het aansluiten op initiatieven in de Leiderdorpse samenleving en waarbij inwoners zich betrokken voelen. De beweging van inwonersparticipatie naar overheidsparticipatie is een belangrijk onderdeel hiervan.

Tot slot

Met deze (ambtelijke) notitie hopen we houvast te geven in het proces wat we met het besluit van 12 september jl. door het college zijn ingegaan. Nadere invulling doen we graag samen met partners. En wij horen dan ook graag van hen wat zij belangrijk vinden. De komende tijd zullen er verschillende bijeenkomsten georganiseerd worden, door gemeente en partners, waar we elkaar kunnen ontmoeten.

Leiderdorp, 17 november 2017